

پنجشنبه — ۸ کانون ثانی ۱۳۲۴

محرط

MOUHIT

Illustration Hebdomadaire

مؤسسی: فائز صبری، عبیدہ اسد

مدیر و سر تحریر:

فائز صبری

ادارہ خانہ سی:

یکی پوسٹ خانہ آرقہ سندھ اسکے ضابطہ سواقانندہ
۲ نومردی دائرہ مخصوصہ در:

شرائط اشترا:

درسمادندہ سنہ لکی ۱۰۸، آلی آلی
۴۵ غروشد

آبونه بدلی روجه پیشین استینا اولنور

نسخہ سی: ۲ غروش

معاونین تحریر سی:

ملکتنزک فوجودرلیہ الفقار ایسدیکی مشاہیر
محروریندن مریدر

شرائط اشترا:

ولایاتدہ سنہ لکی ۱۲۰، آلی آلی ۶۰
غروشد در ممالک اجنبیہ ایچون سنہ لک ۲۶
آلی آلی ۱۴ فرانق در.

Directeur et rédacteur en chef:
FAIK SABRI BEY

Bureaux: Rue Eski Zaptié, près
la nouvelle poste No. 2
CONSTANTINOPLE

Prix: 2 Piastres

جلد: ۱

نومرو: ۱۱

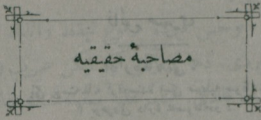
مسینادہ آفت — حرکت ارضدن صوکرہ (قاوور) سواقانک منظرہ سی

La rue Cavour, à Messine après le tremblement de terre

مَصْبُطَات

مصاحبه حقیقه

بر دستم وارد: اکثریاهم برشی کوردیکی
و یا ایشندیکی زمان حسحال ایشک اوزره بی
کوره که کایر. کندیسی ایشدانی، رشدی، اعدادی
درجه دهه آبی تحصیل کورمش و بو کون اک
زیاده ماذونیفی میانده کی اتحاد و اتفاق ایله کسب
شهرت ایش اولان بر مکتب علیدنه شهاده نامه
المشدر. شونی ده سوپله یلدر که دستم یک از
بر شله هیجانه کایر؛ و علی العاده هیجانی
زمانلرنده بو وفی قدیمی آرار بولور. بنابرین
دوستمه مجلس مبعوثانک یوم کشادی متعاقب
عادتا منتظر بولونیوردم. چونکه بویله بر وقعه
مهمینی متعاقب احتساستی مطلقا بکا دکته جکی
بیلیور ایدم. واقعا ایکی کون صوکره — همه
لوقظه ده — دوستم قارشیمده عرض ایدم
ایلدی. یک ییک اوزره او طور دیم ماصه نک
بر طرفه او طور دقدن صوکره:

— کوردیکی؟ دیدی.

بالطبع مراعی آکلاهی مدیغمدن نهی؟ دیدم.

— نطق هایونده کی معارفه عائد فقره نی؟

— اوت، دیدم. اما بر درلو تخطیر

ایدمدم؛ و ایضاح ایتمسی کندیسه تکلیف
ایتم.

— نطق هایونده معارفه عائد بر فقره
وار که، دیدی، بالخاصه سزک نظر دفتکزی
جلب ایتجلی ایدی. زیرا بو فقره ده «مکاتیک
تکثیر و تنظیمی ایله علم و معارف و حرف
و صنایعک تعمیم و اتشاری» ماده سنک نزد حکمدار
و یا نزد حکومتده غایت ملزم اولدینی بیلدر بیلور.
فقط بو نی کی تمهید ایده جک؟ بو وظیفه مهمینی
کیم ایضا ایله جک؟ چونکه معارف عمومییه
نظارتی بو کون توصیفی غیر قابل بر حال
بریشاندی بولونیور.

ملاک عثانیه نک امور معارفی تدویر ایده جک
اولان بو ماکه بو کون او قدر بوزولش که
عادتا یکدن تعمیر و تنظیم ایدلجکه ایشلمسی
غیر قابل کورونیور، اورنده نه وظیفه، نه

نیترندن طولانی علنا تشکر ایدرز. احمد صمیم
یکده راحتیزلنی مناسبیله موعود مونولوخی
سویله مدیلر. بوندن ماعدا دیگر نومرور
صره سبه تعقیب اونش و سورکی آلفیشلر ایله
بو تون صنعتکارلرمز تقدیر ایدمشدر.

رسلی کتاب و اسباب تاخیری
اداره خانه مز معرفتیله نشر اولنان رسملی
کتاب هر نسخه سنک انتشارنده بر ایکی کون
تاخیره اوغرا یوردی. بو سفر تاخیر اون بش
کونی کچرک نهایت کچن بازار ایرتسی کونی
نشر ایدیلر ییلدی بوکا سبب؟ ... اثرک
جسماق، رسملرینک چوققلی طبیعنه ایدیلن
اهتمام و بوتون بونلر ایله برابر ملکتمزده
وسائط طبیعنه نک عدم مکملیتی ... مع مافیه
بو تاخیرک محترم قارئلرجه معفو کوریلر جکی
امید ایدرز. کله جک نسخه سنک بر شباطده نشری
ایچون صوکره درجه غیرت ایدیوروز. امید
ایدرز که بو سفر مجموعه مز موعود کوننده
نشر اولنه بیله جکدر.

فناکاران مک جمعی و حقوق عمومییه
ایشته آکلاشلماز بر مسئله ده ... هانکی
طرف حقلی ... مسئله نعدن عبارت؛ الان
بو باید قلعی بر فکر پیدا ایدیلر مدی.
اوروپاده بو کی وقایع کذران ایتسه درحال
غزته لر مکمل مفصل معلومات اعطا ایدرلی.
بزده هنوز هر شیئی سکوت آتنده، مهم
جهلرله سولونیور ... کوردیکمز ایشیتدیکمز،
اولانی، بیثی حالامی اولدینی کی سویله
میجک ... حالامی طرف فکرک، خاطر،
کوک اوله جق ...

توفرانسنن چقارکی:

— منظومه نازقویان فقاو فیورده دیکی؟

— اوت، آز فنا دکل ...

قولاغی دلیک

کامل پائتک بیانامه سی
کامل پائشک کچن کون کندیسه ایراد
ایدیلن سؤالره جواب وردی. قطعی، موجز،
اساسی بیانامه سیله دشمنلرنی اسکا ت و موقعی
تحکم ایدی. ده بو کی معاملاته آیشامش،
قوجه بر صدر اعظم دن حساب صوریلر بیله جکی
صورمه مش اولانلر اولکی مجوملری برآز
شدید، برآز فضله بولیدلر. فقط بکا قالیرایسه
اصول مشروطیتک ایدی اینیه کولکشمی،
بو طرز حکومتک هر درلو اجرا آتته تمایله
خلقک وقوه اجرایشیک آیشمسی ایچون بو
حدوفی ازم، یک ازم بر مسئله ایدی. بو
جهتله غیور مجاهدلری آتیشلکله اتهام ایدلره
اساس مقصدی آکلامق ایچون یک او قدر
ایجه دوشونکه لزوم اولدینی تخطیر ایدیر
والآزده تقدیر ایدمه جک اولورلر ایسه
اوموز سیکرز.

کچن هفتکی سکوت

کچن نسخه مزده مضبوطانی کورمیدیکز.
بروغرا نمزده شو اوافق تبدل برآز قولاقزمدن
مضطرب اولدینمدن ایلری کلوردی. امید
ایدرم که بوندن بویله بو کی راحتیزلقره
دوجار اولمده سکوتله اورتلنی چیلاتم.

توفرانسنزده

اوت توفرانسنزدن صوکره ده قارئلرمله
حسحال ایدمدم بوبایدکی حیات و مطالعاتی
سویله مدم. بو جهتله برآز کیچسده شمعی
سویله جکم: هیئت عمومییه سیله توفرانسنز
مکمل اولدی. بروغرامده اوافق تفکر بر ایکی
تبدیلده وقوعوبلدی دکل. بر کره برهان الدین
یک راحتیز اولسی مناسبیله کله مدی. محترم
قارئلر مز مواجهه سنده بو بویوک صنعتکار برآز
معرفت ایدمدیکی ایچون فوق العاده متأسف
اولدینی و ایکنجی توفرانسنزده مع الممنونه
اشترکه مهیا بولندینی بیان ایچون کچن کون
اداره خانه مزه کان برهان الدین بکه شو حسن

مستولیت، نه ده ایش وار. بر هرچ و مرچ درکیدور.

دیدى آرقارداشمک جوشقون اولدیفنى کوردیم. بیک بیرکن بو قدر هېجانله، آنشلی سوز سولیک سختی ایچین مضر اوله جغنى اخطار ایتم.

— فصل سولیم، دیدى، اون برتومزدن برى بکن شو بش ای نظر فنده موقع فعله قوبدوغنکر شیره باقیله حق اولسه انسان حیرت ایدر. نشر اولونان ابتدائی، رشدی، اعدادی پروغراملری میدانه طور بور. واقعا بونلر طلبه مک و عمومک حال هېجان و عصبیده بولندیفنى بر زمانده — بو سنیه مخصوص اولق اوزره — نشر ایدلمش ايسده بوندن اون بش سنه اول نشر اولونان پروغراملره نسبتاً برر عصر کريده کي کورونیور. معارف نظارتی هئتی عادتاً پروغرام بائاسی بيلمور. بو اوج صنف مکاتبک پروغراملرنده اساس اتخاذ اوله جق برشی وارد که اوده بر صنف مکاتبک مادوننده کي صنف مکاتبه خرج و مافوقنده بولونان صنف مکاتبه مدخل اولماسیدر. مثلاً مکاتب رشديه مکاتب پروغرامی مکاتب ابتداییه خرج و مکاتب اعدادیه مدخل اوله جق صورنده ترتیب اولمالیدر. دیدى.

بو سوز اوزرینه دوستی سکوته دعوتله برازده بنی دگه سنی رجا ایتم. دیدم که: — بحث ایستدیکنر بوالاسی بو آنه قدر معارف نظر اترجه بکانه معمول به اولان بر دستوردر. بو دستور ايسه بو کون کایاً باطلدر. مکاتب ابتداییه من ايله مکاتب رشديه من «مکاتب ابتداییه» نامی تحتده توحید ایديله جک اولور ايسه مکاتب ابتداییه، مکاتب اعدادیه، مکاتب عالیه مطلقاً بربرینه مدخل و خرج اولق اوزره تشکيل ایدلمک ایجاب ایتز.

بالعکس بو اوج صنف مکاتبک هر برنده افراد مله ابتدائی، اعدادی، عالی درجهده «معلومات مفیده و لازمه» ویرلک اقتضا ایلر. مقصدی ایشاع ایدیم:

اوج طبقهده عسارت اولان بو مکاتبک هر برنده اولاد وطنک دینی، فنی، مدنی، ادبی اولق اوزره اکتساب معلومات ایديله سى تأمین اولمالیدر. عادتاً بو اوج نوع مکاتب بر

لغات کتابتک مختصر، متوسط، مفصل تسخه لری؛ — تشبیه جائز ايسه — لاروسک کوچوک دیکسیونری، رسمى دیکسیونری، انبیلویدیسى کي اولمالیدر.

مکاتبک کافهنده، درجه لری هر نه اولور ايسه اولسون، دینی، فنی، ادبی، مدنی معلومات ویرله لی و برنوع مکاتبک دیکرندن فرقی تفصیل و تعمیق چهنيله اولمالیدر.

بو کون میلیونرجه عثمانی چوققلى وار که یالکز ابتدائی درجهده بر تحصیل ايله اکتفا ایده جکدر؛ بونلره ویريله جک اولان معلومات دینی، فنی، ادبی، مدنیه آتیا استفاده ایدمه جکلى و یالکز مکاتب اعدادیه داخل اولدقلى حالده ایشلرینه یارایه جقلى — بوراسی ده شه ملی یا! — شیلر اولور ايسه فصل اولور؟

نجه بر شیئی بيلمکدن مقصد او شیدن استفاده ایتکدر؛ بو حالده بر چوجه استفاده ایدمه جکي شیئی اوکر نمکدن نه حاصل اولور؟ ایشته بو کون جهان مدینتک هر برنده حکمی جاری اولان بو حقیقی مع التأسف بزده بر قاچ ذاندن ماعداسنه آلا قلامق قابل اوله مدی، پروغراملردستور قیده توفیقاً نشر ایدیلور بزدی؛ دیدم.

بونک اوزرینه دوستم بر آز شاشلادی. بر مدت دوشوندکنک صورکه:

— حقنر وار. دیدى. بن ايسه ذاتاً بیکی برتمش اولدیفنمدن بر سیغاره یا قهرق سوزیمه دوام ایتم:

— بوراده سزه رسماً نشر اولونان پروغراملری تشریح ایتکی لزوم سز کوردیم. چونکه کافه سى یا مکتب ملکيه و یا خوددار الفنونک ادبیات و حقوق شعبه لرینه کیره بيلمک ایچین ترتیب ایدلشردر.

عجبا بونده ده موفقیت حاصل اولمشى؟ بونیه بيلمم. فقط شونی بيلمکه بو احوال ايله بر قاچ سنه صورکه استانبول پیامسنه فکر لری نظریات ايله مالی برچوق اداره مأمور لری ايله ایشلر قلمش دعوا وکیل لری و غزته اداره خانه لرنده باد هوا چالشمغه راضی محرزلر دوکله جک!

براز و نقل ایستدیکنر قهرده علی الاطلاق

مکاتبک تکثیر و تنظیمی لزومی بیان ایدیلور. حال بوکه معارف نظارتی — اگر قولاقلم آتیه ایشتدی ايسه — ایلک کوندن اعتباراً مکاتب ابتداییه بی جماعته مخصوص دریه اوزرندن آتدی؛ یالکز بر قودو پروغرام نشريله ایشی قایاندی، مکاتب ابتداییه تک تنظیمی خصوصنده واردات معارفک کافی اوله ماسینه بواجرا آتیه سند اتخاذ ایستدی.

مکاتب رشديه به کنبه استانبولده بر ایکی رشديه ده کاشاد پروغراملرنده بعضی درسک ساعتی تزیل، بعضی رسک تزیید ايله کویا بو نوع مکاتبک تکثیر ایلدی.

ها! یالکز دور مشروطیه بر نشانه اولق اوزره برده «ترتیه مدنیه» درسی علاو ایتدک. بو بابده نه قدر سوز سولش اولسه کنر حقنر وار. فقط پروغرام تنظیمی خصوصنده کي فکر بکز طوغرو دکدر. حال بوکه بزده کي فنانی یالکز پروغراملره دکدر. فنانک بویک اصول تدريسده در:

عزیزم! بر کون کذرکاه کزده بولان بر مکتب ابتدائی و یا رشديه ی اوغرا یکزده او زوالی اولاد وطنک قوه دماغیه لرینک ناصل احیا ایدلکینک کوروکر؛ بو پیشاره لرک بزدی سنه لک ایلک دورّه حیاتلرینک آ کلامدقلى شیلری از برلمکه ناصل بکیرلکینک آ کلا بکز. صورکه برده لک عادى، لک بسیط نمونه سى اولق اوزره کدک باشاده آمریقالى قادیترلک اچش اولدیفنى مکتب ایستاییده درت. بش باشنده کي چوققاره — آنا لسان لری اولمادی حالده — انکلیزجه بی و سائر معلومات مفیده بی. ناصل اوکر تدریسکری نه کوزدن بکیر بکز.

بیلر سکر که بو عصرده هر شی تجربه و مشاهده اوزرینه ابتنا ایدلمکه و ترقیاتده بو سایه ده وجوده کلکده در. ایشته سزده بودیدیم تجربه بی اجر ایدله جک اولور ايسه کنر بزم طوبیغی طریقک سقامت و اولنرک تعقیب ایدلکری طریقک سلامتیه قاعات حاصل ایدرسکر.

تدریسات ابتداییه و رشديه مرک فنانی یالکز اصولک فنانی ایلده قالسه بوکاده تشکر ایتلی. حال بوکه هیئت حاضره ايله تدریسات جدیده اجراسی نجه قابل دکل کبیدر:

تصور ایدیکز، بيلمم، نه محله سى امامی

افندی ایله برار دكانه كيدوب گلگه باشلادم .
فقط سكر ياشنده كي چوجق نه يابه بيلير ؟
صالح گانه يي كتير ؛ صالح شو يارمقلقي
قالدير ؛ صالح قيزاني مشتري به كوستر كي اسراري
اجرا ايگكدن باشقه نه يابه جق !

نهایت آتی آی صوكره تصادفات حسنه دن
اولقي اوزره دارالشفقه به قيد و قبول ايدلدم
بوندن صوكره سی سزجه معلوم . چونكه مقصدم
ترجمه حالي سزه تکرار ايتك دكل ؛ اولاد وطني
کيملرك لار بيه تسليم ايتش اولديغمزي سولك در .
ايشته بنده حافظ اشرف افندي مرحومك
تقدیرينه قالمش اولسه ايدم شمدی حالا اوزون
چارشی ده گانه ایله یارمقلقي ویا تسبیح چکوب
طور بور ایدم .

بر از طور دقندن صوكره :

— چوچقرک احوال روحیه سی بیلدرک
اونلره بر شی اوکرتک ، یک ! یک مهم بر
صنعتدر . بو صنعت تدریسی بزده بیلن معل
ایسه یوق کیدر .
دبدم ویر مدت صوكره ده کیتک اوزره
ایاغه قالقدم .

فقط بر درلو الفباندن یوقارویه چیقمتی ممکن
و میسر اولمادی . اوزمانلر ده « الف کوسون
اتی » ایله اوقوتوبورلر ایدی . زوالی بو یوک
والدم مضطر قاله رق اورادن بی آدی ؛
« قدیبل کوزل » جامی مکتبه ویردی . بورایه
آتی آی قدر دوام ایتمد ایسه ده یته بر شی
اوکر نه مدم . آرتق بونک اوزرینه مفتی علی ،
جبالی ... مکتبلرینی صره لادم . نهایت
« کسکین خواجه در » دیه بی « آتی بوغچه می »
یوقسه « آتی بوغچه می » ندر ؛ حالا بیلهمدیکم

بولونان دلتک تحت اداره سنده کی مکتب
ابتدایده خواجه افندی ، ویا قاله لقی وظیفه سی
ایفا ایدن مؤذن افندی چوچقری یانه طویلارده
خصوص چاموردن ویا مقوادن یایلمش حرفلر
ومودلر ایله اویترامی ؛ حالبوکه بونلر چوجق !
بونلره ویریه جک ! بیلیم اما ، بواسولی محله
اماملرینه دکل معارف نظارتک مالی اولان
ابتدائی خواجه لرینه بیله آ کلاعتق قابل اولماز .
چونکه بزده خواجه افندی — کویا وقارینی

جلسه مبعوثانده — A la chambre des Députés

مذاکرات
Les discussions

کامل پاشا نامه صدارت مکتوبچیسی فواد یک بیاننامه ی قرائت ایدرکن
Fuad Bey lisant la déclaration de Kiamil Pacha

دوستم درین بر خلیای تفکر دن اویانه رق :
— زویه کیدورسکر ؟
دیدی .

— مع التأسف ، دیدم ، ایشله من دیه
توصیف ایتدیکلر ماکنه ی ایشلتمکه .
فی ۷ کانون اول ۱۳۲۴

صالح ذکی

محله تک امامی بولونان حافظ اشرف افندی
مرحومک مکتب ابتدایسته ویردیلر . بو
مکتبه ده آرقاداشلرم ختملر ایتدیکی حالد بن
یته اولدیغ برده قالمش ایدم . بو یوک والدمک
اصراری اوزرینه نهایت برکون خواجه مرحوم
« بو چوجق اوقویه ماز . زیرا درس قافله سی
کیرمیور ؛ بر درلو درس از برلیمیور . بونی
اصناف ایتلی ؛ برصنعت ویرملی » جوابی ویردی
خواجه افندی ک بو اضطراری اوزرینه بو یوک
پدم اوزون چارشی اصنافدن حافظ حسنی

محافظه ایچین — قاشی چاتمش ، صورتی
اکتمش اولدینی حالد چوجقه « وقو » دیمکه
چوچقرده از برلیدیکی اکلماقسزین تکرار
ایتمک آلمش در .

خلاصه بو هیئت معلمینه کوره بر شی
اوکرتمک دیمک ، اوشی مطلقا عینا از برلیمک
دیمک در .

وقیکیز واریسه سزه بر وقعه نقل ایدیم ؛
بن استانبوله کوچوک مصطفی پاشا محله
سندتم . بو یوک والدم ویدرم — جاهل
قالسون دیه — هنوز درت بوچوق یاشنده
ایکن بی محله مکتبه قویمش ایدی . ایکی سنه
او جوارد بولونان کل جامی مکتبه دوام ایتدم .